268607 ـ خەتنىسى قىلىنمىغان كىشى ئۆلتۈرگەن ئۆلاغنىڭ گۆشىنى يېيىشنىڭ ھۆكمى توغرىسىدا

سوئال

مەن بەزى كىتابلارنى ئوقۇدۇم ۋە بەزى ئاۋازلىق ئەسەرلەرنى ئاڭلىدىم، بىر قىسىم ھەنبەلى ئۆلىمالىرى: مۇسۇلمانلاردىن ياكى ئەھلى كىتابلاردىن بولغان خەتنىسى قىلىنمىغان كىشىلەرنىڭ ئۆلتۈرگەن ئۆلاغلىرىنىڭ گۆشىنى كەسكىن يېگىلى بولمايدۇ ياكى يېيىش پەقەت ياخشى كۆرۈلمەيدۇ دەيدۇ، بۇ مەسىلە توغرىسىدا قايسى مەزھەپ سۆزلىگەن؟ مەزھەبتە كۈچكە ئىگە قاراش قايسى؟ ئۆلاغلارنى بوغۇزلاشتا خەتنىسى قىلىنمىغان مۇسۇلمانلار بىلەن ئەھلى كىتابلار ئارىسىدا پەرق بارمۇ؟. بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن.

ئىخچام جاۋاپ

خەتنىسى قىلىنمىغان كىشى مۇسۇلمان بولسۇن ياكى ئەھلى كىتاب بولسۇن ئۇنىڭ بوغۇزلىغان ئۆلۈغىنىڭ گۆشىنى يېگىلى بولىدۇ.

تەپسىلى جاۋاپ

بارلىق گۈزەل ماختاشلار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھقا خاستۇر. پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئۇنىڭ ئائىلە تاۋابىئاتلىرى ۋە ساھابىلىرىغا ئاللاھ تائالانىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن.

شۇنداق، بۇ يەردە ئىمام ئەھمەدتىن كەلگەن بىر رىۋايەتتە، خەتنىسى قىلىنمىغان كىشى بوغۇزلىغان ئۆلاغنىڭ گۆشىنى يېگىلى بولمايدىغانلىقى بايان قىلىنغان.

خەللالنىڭ: "ئەلۋۇقۇپ ۋەتتەرەججۇل" ناملىق ئەسىرى 146-بەتتە مۇنداق بايان قىلىنغان: ئەھمەد ئىبنى ھەنبەل مۇنداق دەيدۇ، مەن ئەبۇ ئابدۇللاھنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى ئاڭلىدىم: "خەتنىسى قىلىنمىغان كىشى بوغۇزلىغان ئۆلاغنىڭ گۆشىنى يېگىلى بولمايدۇ، خەتنىسى قىلىنمىغىچە نامىزى دۇرۇس بولمايدۇ، ھەججى ھەج بولمايدۇ، خەتنە قىلىش بولسا ئىسلامنىڭ مۇكەممەل بولىشىدۇر". ئىمام ئەھمەد بۇ مەسىلىدە ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ قارىشىغا تايانغان.

زەركىشى رەھىمەھۇللاھ ئىمام ئەھمەدتىن: "خەتنىسى قىلىنمىغان كىشىنىڭ بەرگەن زاكىتىمۇ قوبۇل بولمايدۇ" دېگەن سۆزنى نەقىل قىلغان. ئىمام ئەھمەد بۇ مەسىلىدە ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ قارىشىغا تايانغان. ["شەرھى زەركىشى ئەلا مۇختەسەر خەرقى" 6-توم 660-بەت].

ئىبنى ئەبى شەيبە :ئەل مۇسەننىپ"11-توم 701-بەتتە ئىبنى ئاbbاس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇغا ئۇلانغان ئىسناد بىلەن ئىبنى ئابباس

رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلىنغان مۇنۇ ئەسەرنى رىۋايەت قىلغان: "خەتنىسى قىلىنمىغان كىشىنىڭ گۇۋاھلىقى قوبۇل قىلىنمايدۇ، نامىزى قوبۇل بولمايدۇ، ئۆلتۈرگەن ئۆلىغىنىڭ گۆشى يېيىلمەيدۇ".

ھاپىز ئىبنى ھەجەر رەھىمەھۇللاھ بۇ ئەسەرنى سەھىھ دەپ ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ مۇنداق دىگەنلىكىنى بايان قىلىدۇ: خەتنىسى قىلىنمىغان كىشىنىڭ گۇۋاھلىقى قوبۇل قىلىنمايدۇ، نامىزى قوبۇل بولمايدۇ، ئۆلتۈرگەن ئۆلىغىنىڭ گۆشى يېيىلمەيدۇ.

بۇ ئەسەرنى ئىبنى ئەبى شەيبە سەھى ئىسناد بىلەن كەلتۈرگەن. ئابدىراززاق "ئەلمۇسەننىپ"تە كەلتۈرگەن، بەيھەقى "شۆئەبىل ئىمان"دا كەلتۈرگەن. زەيلەئىينىڭ "ئەددىرايە فى تەخرىج ئەھادىيس ئەلھىدايە" ناملىق ئەسىرى 2-توم 173-بەتتىن ئېلىندى. "ئەتتەھجىيل" 17-بەتكە قارالسۇن.

لېكىن ھەنبەلى مەزھىبىدىكى ئاساسلىق قاراشتا، خەتنىسى قىلىنمىغان كىشىنىڭ بوغۇزلىغان ئۆلۈغىنىڭ گۆشىنى يېيىش دۇرۇس بولىدۇ دەپ بېكىتىلگەن.

مىرداۋىي رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "ئۇنىڭ: مال بوغۇزلىغۇچى ئۈچۈن تۆت تۈرلۈك شەرت لازىم بولىدۇ، ئۇنىڭ بىرى، مال بوغۇزلاشقا سالاھىيتى بولۇش، ئۇ بولسىمۇ ئەقلى-ھۇشى جايىدا بولۇش... ئەسەرنىڭ ئاپتۇرى بۇنىڭ قاتارىغا خەتنىسى قىلىنمىغان كىشىنىمۇ كىرگۈزدى، بۇمۇ مەزھەبتىكى توغرا قاراش، مەزھەبتىكى كۆپچىلىك كىشىلەر بۇ قاراشتا". ["ئەلئىنساپ" 27-توم 287-بەتتىن قىسقارتىپ ئېلىندى].

ھەنبەلى مەزھىبىدىكى مەشھۇر قاراشتا، خەتنىسى قىلىنمىغان كىشىنىڭ بوغۇزلىغان ئۆلۈغىنىڭ گۆشىنى يېيىش دۇرۇس بولىدۇ، بۇ قاراش كۆپچىلىك ئۆلىمالارنىڭ قارشىغا مۇۋاپىقتۇر.

ئىبنى ئابدۇلبەر رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "كۆپچىلىك ئۆلىمالار ئەگەر خەتنىسى قىلىنمىغان كىشى ئۆلاغنى تولۇق بوغۇزلىغان بولسا، ئۇنىڭ گۆشىنى يېسە بولىدۇ دەپ قارايدۇ." ["ئەلئىستىزكار"26 ـ توم 245-بەت].

بۇ كۈچلۈك قاراش، چۈنكى خەتنىسى قىلىنمىغان كىشى ئىسلام دائىرىسىدىن چىقىپ كەتمەيدۇ، چۈنكى خىرىستىئانلارنىڭ ئاساسەن خەتنىسى قىلىنمايدۇ شۇنداقتىمۇ ئۇلار بوغۇزلىغان ئۆلاغنىڭ گۆشىنى يېگىلى بولغاندىن كېيىن، ئەلۋەتتە خەتنىسى قىلىنمىغان مۇسۇلماننىڭ بوغۇزلىغان ئۆلۈغىنىڭ گۆشىنى يېگىلى بولىدۇ.

ئەبۇ بەكىر ئىبنى مۇنزىر رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "خەتنىسى قىلىنمىغان كىشىنىڭ بوغۇزلىغان ئۆلۈغىنىڭ گۆشىنى يېيىش توغىرىسىدا ئۆلىمالار ئىختىلاپ قىلىشتى، ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇئەنھۇ ۋە تابىئىنلاردىن ھەسەنىل بەسەرى قاتارلىقلار يېگىلى بولمايدۇ دەيدۇ، بۇ مەسىلىدە ھەسەنىل بەسەرىدىن ئوخشىمايدىغان قاراش بايان قىلىنغان.

ھەمماد ئىبنى ئەبى سۇلايمان: يېسە بولىدۇ دەيدۇ، بۇ قاراش شاپىئى مەزھىبىنىڭ قارىشىغا ئوخشايدۇ، ئەبۇ سەۋر ۋە ئىسلام دۇنياسىدىكى پەتىۋا بېرىدىغان ئۆلىمالارنىڭ ھەممىسى دۇرۇس دەپ پەتىۋا بېرىدۇ.

ئەبۇ بەكرى مۇنداق دەيدۇ:"بىز شۇنداق دەيمىزكى، ئاللاھ تائالا ئەھلى كىتابلارنىڭ بوغۇزلىغان ئۇلاغلىرىنىڭ گۆشىنى يېيىشنى دۇرۇس قىلدى، ئۇلارنىڭ ئارىسىدا خەتنىسى قىلىنمىغانلارمۇ بار، ئۇنىڭغا كۆرە، خەتنىشى قىلىنمىغان مۇسۇلماننىڭ بوغۇزلىغەن ئۇلۇغىنىڭ گۆشىنى ئەلۋەتتە يېگىلى بولىدۇ، بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ تەرجىمىسى: ئاللاھ تائالانىڭ ئىسمى زىكىر قىلىنىپ بوغۇزلانغان ئۇلاغنىڭ گۆشىنى يەڭلار. خەتنىسى قىلىنمىغان كىشىمۇ بۇنىڭ قاتارىغا كىرىپ كېتىدۇ". ["ئەلئىشراف"3 ـ توم 434-435-بەت].

ئىبنى قۇدامە رەھىمەھۇللاھدىن بايان قىلىنىدۇكى، ئىبنى ئاببىاس رەزىيەللاھۇئەنھۇ: خەتنىسى قىلىنمىغان كىشىنىڭ بوغۇزلىغان ئۇلۇغىنىڭ گۆشىنى يېگىلى بولمايدۇ دېگەنلىكى رىۋايەت قىلىنىدۇ، ئىمام ئەھمەدمۇ شۇنداق دېگەن.

توغرا قاراشتا: يېگىلى بولىدۇ، چۈنكى ئۇمۇ باشقا مۇسۇلمانلارغا ئوخشاش مۇسۇلماندۇر. بۆھتانچىنىڭ، زىناخورنىڭ، ھاراق ئىچكۈچى قاتارلىقلارنىڭ پاسىقلىقى ئېنىق تۇرۇپمۇ، خەتنىسى قىلىنمىغان خىرىستىئاننىڭ كاپىر بولسىمۇ بوغۇزلىغان ئۇلۇغىنىڭ گۆشىنى يېيىش دۇرۇس بولغان يەردە، ئەلۋەتتە خەتنىسى قىلىنمىغان مۇسۇلماننىڭ بوغۇزلىغان ئۇلۇغىنىڭ گۆشىنى يېيىش دۇرۇس بولىدۇ. ["ئەلمۇغنى" 13-توم 293-بەت].

خەتنىسى قىلىنمىغان كىشىنىڭ بوغۇزلىغان ئۇلۇغىنىڭ گۆشىنى يېيىشتىن چەكلەشكە: يۇقىرىدا بايان قىلىغاندەك ئەھلى كىتابنىڭ كۆپچىلىكى خەتنىسىنى قىلمايدىغان تۇرۇقلۇق، ئۇلارنىڭ بوغۇزلىغان ئۇلۇغىنىڭ گۆشىنى يېيىشنى دۇرۇس دېگەن قاراشنى كەلتۈردى.

ئىمام بۇخارى مۇنداق دەيدۇ: ئىبنى ئاببىاس رەزىيەللاھۇئەنھۇ ئۇلارنىڭ يىمەكلىكى دېگەن ئايەتنى، ئۇلارنىڭ بوغۇزلىغان ماللىرى دەپ چۈشەندۈرگەن.

ھاپىز ئىبنى ھەجەر رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: ئىبنى ئاببىاس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ئايەتتىكى ئۇلارنىڭ يىمەكلىكى دېگەن سۆزنى بوغۇزلىغان ئۇلاغلىرى دەپ چۈشەندۈرگەن... بۇ بەيھەقىينىڭ رىۋايىتىدە ئەلى ئىبنى ئەبى تەلھەدىن ئىبنى ئاببىاس رەزىيەللاھۇئەنھۇغا يەتكۈزۈپ قىلغان رىۋايىتىدە: ئەھلى كىتابلارنىڭ يىمەكلىكى سىلەرگە ھالال قىلىندى دېگەن ئايەتنى ئۇلارنىڭ بوغۇزلىغان ئۇلاغلىرى دەپ چۈشەندۈرگەن.

بۇ سۆزنى ئوتتۇرغا قويغۇچىلار ئەلى كىتابنىڭ كۆپچىلىكى خەتنىسىنى قىلمايدىغان بولغاچقا خەتنىسى قىلىنمىغان مۇسۇلماننىڭ بوغۇزلىغان ئۇلۇغىنىڭ گۆشىنى يېيىشنى دۇرۇس دەپ قارىغان، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ھىرەقلى ۋە ئۇنىڭ قوۋمىغا خىتاب قىلىپ مۇنداق دېگەن: يَاأَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ تەرجىمىسى: ئى ئەھلى كىتاب! بىز

بىلەن سىلەرنىڭ ئاراڭلاردىكى ئىپرتاق سۆزگە كىلىڭلار. ھىرەقلى ۋە ئۇنىڭ قەۋمى خەتنىسىنى قىلمايتتى، ئۇلار ئەھلى كىتاب دەپ ئاتالغان. پەتھۇلبارى 9–توم 637–بەت.

ئاللاھ ھەممىدىن ياخشى بىلگۈچىدۇر.